

Predstavnici nevladine organizacije Green Home i više nevladinih organizacija predali su Skupštini Crne Gore preko 6.300 potpisa kojima građani traže trajno zaustavljanje gradnje malih hidroelektrana u Crnoj Gori.

Dosadašnja gradnja malih hidroelektrana, kao i planovi države i privatnog biznisa da se gradi još takvih postrojenja, digli su na noge mještane sela na sjeveru države koji su, kako poručuju, spremni da i životima brane rijeke.

“U ovome trenutku veoma mi je teško da bilo šta kažem dok moji mještani biju bitku na samom terenu, ispred bagera. Dok se mi ovdje u Podgorici spremamo da predamo peticiju ja ne znam šta se gore dešava ” kazao je na protestu ispred zgrade crnogorskog parlamenta Aleksandar Vemić iz ekološke organizacije koja nosi naziv po rijeci Bukovici kod Šavnika, gdje su mještani okolnih sela stali ispred mašina firme Hydra koja priprema teren za gradnju mini hidroelektrana “Bukovica 1” i “Bukovica 2”.

U međuvremenu, Green Home i druge ekološke nevladine organizacije predale su peticiju kojom hiljade građana Podgorice, Nikšića, Plava, Berana i Šavnika od Skupštine Crne Gore zahtijevaju da pokrene raspravu i zatraži trajni moratorijum na izgradnju mini hidroelektrana u Crnoj Gori, da zaustavi dalje davanje i obnavljanje energetske dozvola po osnovu već donijetih zahtjeva dok ne bude sprovedena Strateška procjena uticaja na životnu sredinu svih do danas odobrenih projekata mini hidroelektrana.

Nataša Kovačević iz Green Homa podsjeća da je Evropski parlament u novembru prošle godine ocijenio da većina od 80 mini hidroelektrana u Crnoj Gori nijesu planirane i izgrađene u skladu sa evropskim investicijama i pravom.

Kovačević poziva nadležne da utvrde odgovornost za, kako tvrdi, brojna kršenja zakona prilikom dodjele koncesija privatnim kompanijama:

“Tražimo da se pokrene postupak protiv odgovornog i ovlašćenog lica u nadležnoj instituciji zbog kršenja Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu. Tražimo odgovornost zbog kršenja Zakona o slobodnom pristupu informacijama za Plan za korišćenje vodotoka za izgradnju mini hidroelektrana za 2016, te pokretanje pravosudnog postupka protiv odgovornih zbog kršenja Zakona o koncesijama za period prije 2015/2016, kada je dodijeljen najveći broj koncesija”, naglašava Kovačević.

U Crnoj Gori je u ovom trenutku u funkciji 13 malih hidroelektrana u privatnom vlasništvu a kako su nam kazali iz Green Homa, u izgradnji je između 5 i 10 takvih postrojenja. U različitim fazama realizacije je još 80 projekata za gradnju malih hidroelektrana.

U Plavu je do sada izgrađeno šest malih hidroelektrana, a prema riječima Rama Gutića iz nevladine organizacije Sačuvajmo rijeke Crne Gore, posljedice po rijeke i mještane koji žive pored njih su zastrašujuće.

“U Plavu je kompanija Kroling na primjer napravila dvije male hidroelektrane za koje su vodozahvati urađeni u srcu Nacionalnog parka Prokletije. Nizvodno od ovih vodozahvata izvori su presušili a stanovnici su ostali bez vode za piće i navodnjavanje. Imanja su spržena, rječna korita nestala kao i sve što živi u rijeci. Mi rijeke branimo mirnim putem, u skladu sa Ustavom i sudskim putem jer smatramo da su koncesije i građevinske dozvole izdate nezakonito. Obećavamo da oni više neće uraditi niti jednu dok sudovi u Crnoj Gori i Strazburu ne kažu svoju zadnju riječ”, poručio je Gutić.

U Podgoricu su došli i predstavnici sela u Bijelom Polju i Pljevljima gdje privatne kompanije, uz saglasnost države, takođe namjeravaju da grade nove mini hidroelektrane.

Članovi preko 300 domaćinstava sela Vinjicka oštro se protive planovima o gradnji mini elektrane na njihovoj rijeci, poručuje poljoprivrednik Mihailo Ostojić, koji dodaje da su nadležni ignorisali sva njihova dosadašnja upozorenja i apele da se to ne radi.

“Mi smo prvog dana kada smo saznali za ovu suludu ideju da će raditi centralu na našoj rijeci, uradili anketu među mještanima koji su se izjasnili jasno. Protiv je bilo 413 mještana, pet je bilo za a troje uzdržanih. Ovih petoro što podržavaju gradnju centrale su predstavnici porodice investitora”, navodi Ostojić.

Dušan Mrdak iz Odbora za zaštitu rijeke Lještanice kod Bijelog Polja primjećuje da je procedura za dodjelu koncesije za gradnju hidroelektrane na toj rijeci puna manjkavosti i nelogičnosti.

“Moram da upozorim javnost da je odluka o izdavanju koncesije koju je donijela Vlada Crne Gore donesena na osnovu dvije studije koje su urađene u kancelariji, bez izlaska na teren. Jedini zaključak iz te dvije studije jeste da između izvora i ušća rijeke Lještanice postoji hidro potencijal. Izgleda da sve što je potrebno da bi se donijela odluka o koncesiji jeste da neko utvrdi da rijeka ima hidro potencijal. Smatramo da su vodopad Skakala i izvor rijeke Lještanice državno i nacionalno blago. Pozivamo nadležne da preispitaju cjelokupan proces kako ne bi došlo do nepovratnog uništenja ovog zaista vrijednog prostora”, poručuje Mrdak. Radio Slobodna Evropa je uputio dopis Ministarstvu održivog razvoja i turizma kao i Ministarstvu ekonomije od kojih smo tražili komentar na podnošenje peticije protiv dalje gradnje malih hidroelektrana. Do objavljivanja ovog teksta nam nije odgovoreno.

Crnogorska Vlada posao oko malih hidroelektrana pravda Direktivom EU iz 2009. godine, prema kojoj bi države članice do 2020. godine trebalo da troše bar 20 odsto energije iz obnovljivih izvora. Vlada je taj prag podigla na 33 odsto.

Iz Ministarstva ekonomije ranije su kazali da planom za 2018. godinu nije predviđeno izdavanje energetske dozvole u oblasti hidroenergije, “osim za rekonstrukcije postojećih i izgradnju objekata na vodovodnim sistemima - dakle u oblastima koje apsolutno ne mogu

biti dovedene u pitanje sa aspekta životne sredine". Iz Ministarstva su najavili da će moratorijum biti na snazi i tokom 2019. godine.

I dok se u Crnoj Gori rasplamsava sukob ekološkog i privrednog interesa, u susjednoj Srbiji bi, prema saznanjima tamošnjih medija, uskoro moglo da dođe do zabrane Izgradnje malih hidroelektrana u zaštićenim područjima.

Pomoćnica ministra zaštite životne sredine u Vladi Srbije Jasmina Jović ranije je za N1 rekla da će doći do izmjena Zakona o zaštiti prirode zbog toga što je planirana izgradnja velikog broja mini hidroelektrana u zaštićenim područjima, ali i zbog pritiska lokalnog stanovništva i stručne javnosti.

U studiji Finansiranje hidroelektrana u zaštićenim područjima Jugoistične Evrope, koju su prošle godine prezentovale međunarodne organizacije EuroNatur i RiverWatch u saradnji sa lokalnim partnerima sa Balkana, navodi se da se na teritoriji između Slovenije i Albanije planirana gradnja gotovo 3.000 novih brana.

U studiji se navodi da su od 2005. godine Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD), Evropska investiciona banka (EIB) i Grupa Svjetske banke odobrile kredite i garancije od 727 miliona eura za 82 hidroelektrane na Balkanu. Ovo uključuje 37 projekata u zaštićenim područjima, kao što su nacionalni parkovi i Natura 2000 područja.

Izvor: slobodnaevropa.org